

Fra studepranger til kofanger

- den vestjyske drivvej som international vandresti

Projekt Drivvejen – EU-projektet

Ideen til NAVE Nortrail blev udviklet i Hordaland kommune i forbindelse med en strategisk næringsplan 1994.

Følgende problemstilling blev sat på dagsorden:

Hvordan kan man sørge for nye måder at bruge og vedligeholde kystens kulturarv i Hordaland?

Et af svarene var at udvikle en kultursti ad søvejen, baseret på de gamle færdselsårer. Derved kunne man bruge det kulturhistoriske miljø som mål for rejseliv og friluftssinteresser.

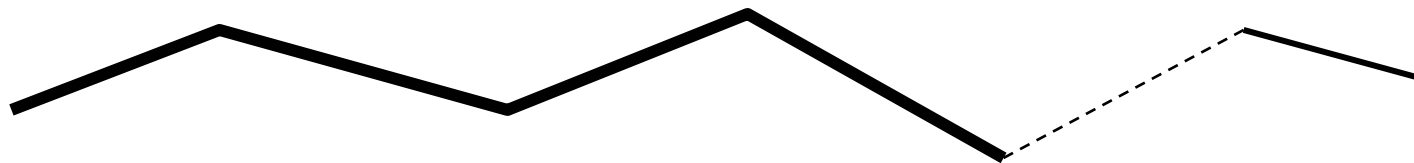
Supported by
Interreg III B

Nortrail-stien

NAVE

Nortrail

**Walking
the coastal
history**

Et netværk af stier -
som oftest baseret på
gamle færdselsårer

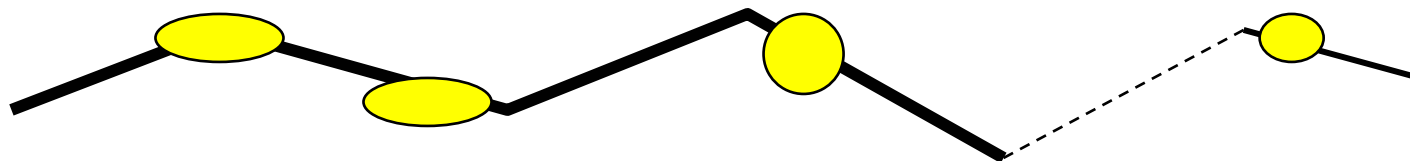
Supported by
Interreg III B

Nortrail-stien + kulturstederne

NAVE

Nortrail

**Walking
the coastal
history**

Både museer, kulturmiljø, historiske overnatningssteder m.m.

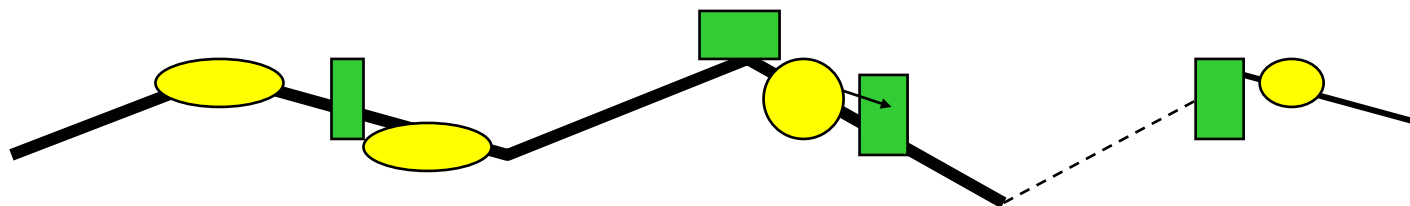
Supported by
Interreg III B

Nortrail-stien + kulturstederne + næring/erhvervsliv

NAVE

Nortrail

**Walking
the coastal
history**

Både overnatning, mad, service, håndværk,
oplevelser etc.

Supported by
Interreg III B

NAVE

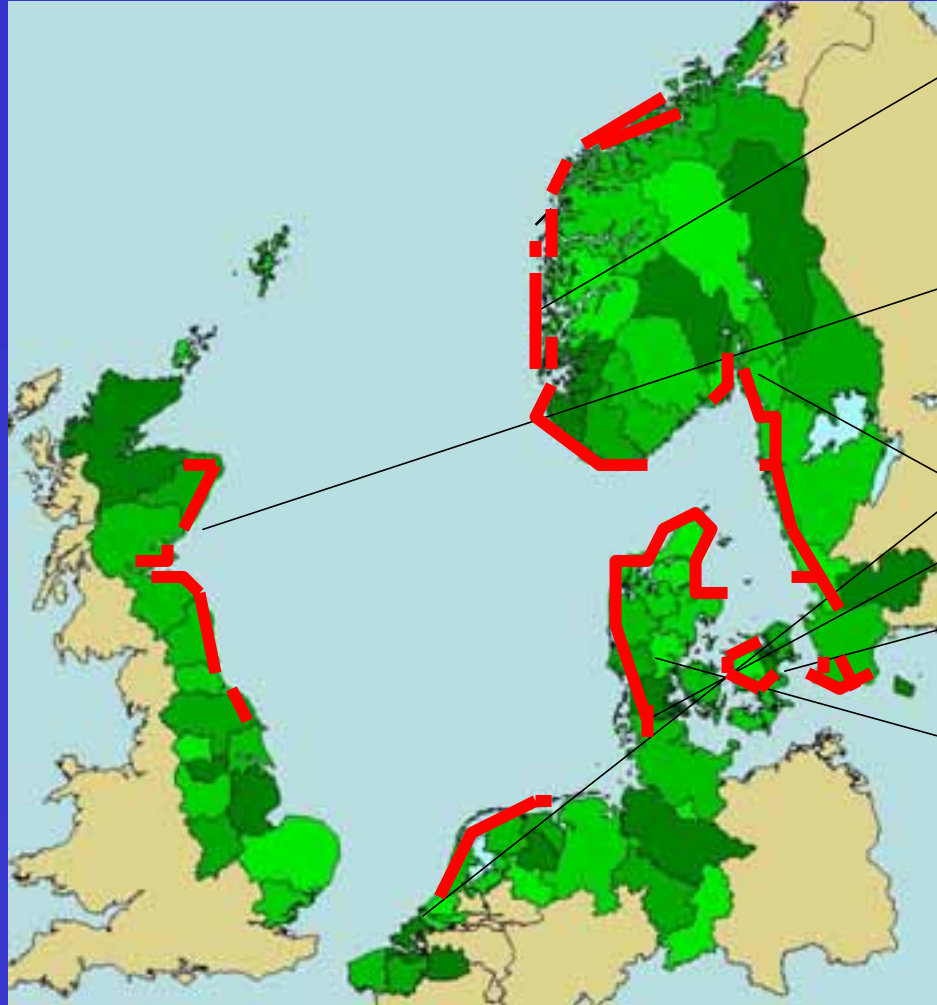
Nortrail

**Walking
the
coastal
history**

North
Atlantic
Venture

**The North
Sea Coastal
Path**

Nortrail Interreg III B Partnership

Norwegian Consortium
-6 partners,

UK Consortium
-7 partners, Scotland
and England

**Dutch
Consortium**

Amt Karrharde

**Kattegat
Consortium**—
5 partners

Danish Consortium
6 partners,
Jutland

Organisation

Supported by
Interreg III B

- **26 partnere – 7 nationer**
- **Aberdeenshire, Lead Partner**
- **4 år: 2003 – 2006**
- **Totale udgifter; ca. 7, 5 mill. EURO**
- **Organisering i konsortier:
Storbritannien, Norge, Danmark,
Holland og Kattegat**

NAVE

Nortrail

Walking
the coastal
history

EU-projektet – fase 1:

Lokalisering

Kulturarven

Naturarven

Formidling

Fase 2 – efter EU-projektet:

Eventuel fysisk adgang fra grænsen til Limfjorden

- **Viborg amt: Redningsvejen**
- **Nordjyllands + Århus + Storstrøms amter:
Kystnære vandrestier**
- **Ringkøbing, Ribe og Sønderjyllands amter:
Drivvejen, den gamle stuedrivervej**

Kun Drivvejs-amterne har bedt museerne lægge ruten, de øvrige amter bruger dem kun til at finde kulturhistoriske oplysninger om udvalgte steder langs stierne.

Ribe, Ringkøbing, Sønderjylland + Amt Kahrrade = Drivvejen

- Studedrivning fra Limfjorden til markeder i Ribe og Nordtyskland
- Tidsperiode: 1500 – 1860'erne
- Hovedrute: Langs A11 i dag, fra Holstebro over Varde og Ribe til Husum, Hamborg m.fl.
- Flere ruter: Sommerruter i marsken og vinterruter længere inde i landet. Sideløbende, brede færdselsstrøg med parallelle veje.

Gottorp/år	1485	1501	1519	1546	1556
Antal okser	13000	28300	29200	34700	42700
Marts-april	19%	34%	71%	87%	92%
Sept-okt.	79%	63%	26%	11%	7%
Resten af året	2%	3%	3%	2%	1%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%
Forår: Staldøksne					
Efterår: Græsøksne					

Poul Enemark:

- manglende kildemateriale for opdræt af okser for tiden før 1500
- før 1480 var handelen baseret på efterårsdrivning og græsøksne
- opkøberne var fra hansestæderne og hertugdømmerne
- efter 1480 begyndte de vesttyske stater og hollænderne at efterspørge okser
- det medførte brud med hansestæderne
- danskerne forsøgte i stedet selv at afsætte øksne i egnene vest for Elben
- dette skete om foråret, okserne blev overvintrede staldøksne

NB! staldfodring giver ikke eftertragtede okser, kun okser, der kan klare vandringen mod syd - og ikke til salg, men til marskegnenes sommerfedning. Danske staldøksne var derfor kun et halvfabrikat.

Kartografiske kilder

- Johannes Mejers kort fra o. 1650
(den gamle rute)
- Videnskabernes Selskabs Kort 1804
(den nyere rute = den vi vælger!)
- Høje Målebordsblade
(efter hovedvej A11 er rettet ud)
- Kobberstik mm. over købstæderne

Ribe i 1580'erne – bemærk kvægdriverne i forgrunden!

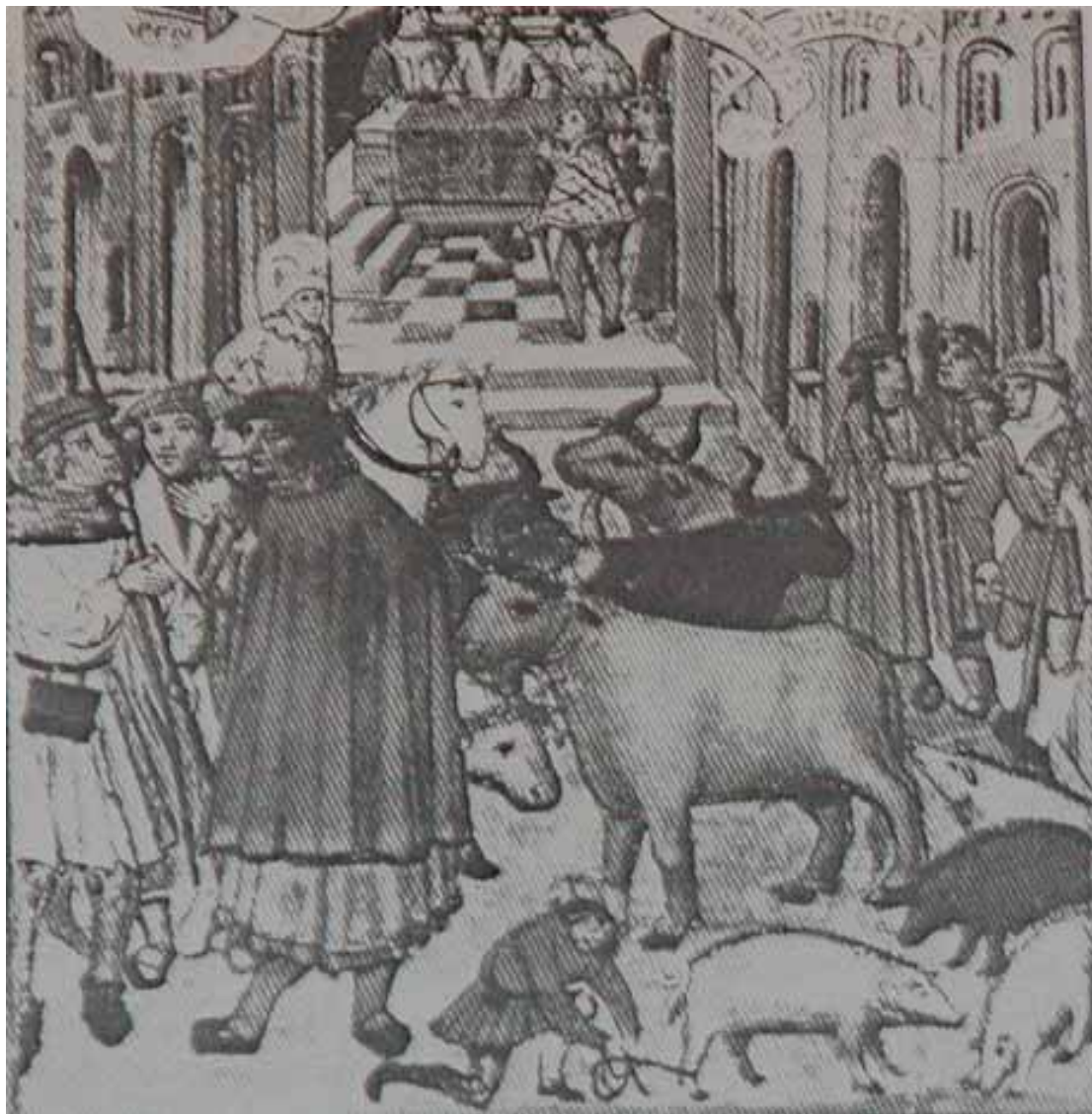
Kilde: Georg Brauinius & Frantz Hogenberg: *Theatrum Civitatis Orbis Terrarum*, 1572-1618 (kobberstik over Europas kendte byer).

Markedsscene,
Hamburg i 1490'erne.

Marked i Hamburg:
20. oktober

Marked i Ribe:
8. September

Kilde: Hamburg
Stadtarchiv, håndskrift
af stadsretten 1497

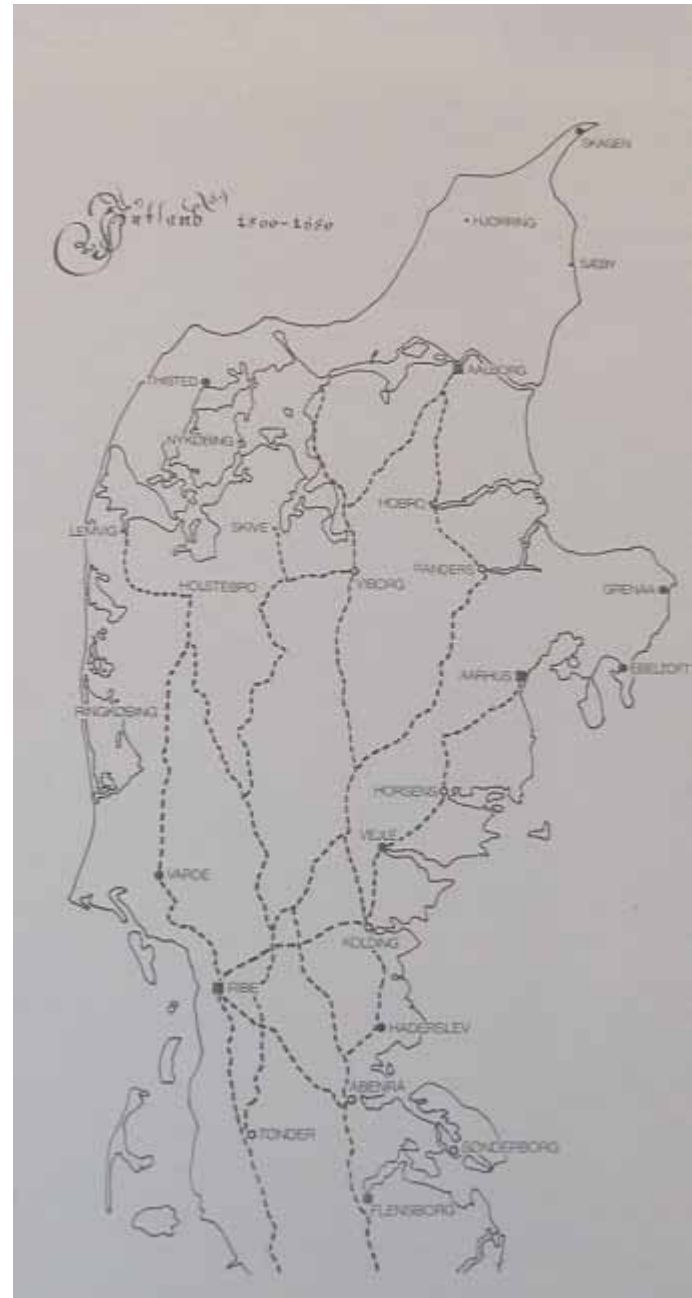

Drivvejene i Jylland

Østruten over Kolding gik til Gottorp, vestruten til Husum.

Tværvejen over Ribe til Åbenrå gik til Gottorp.

Kilde: Poul Enemark, Dansk oksehandel 1450-1550, Aarhus 2003

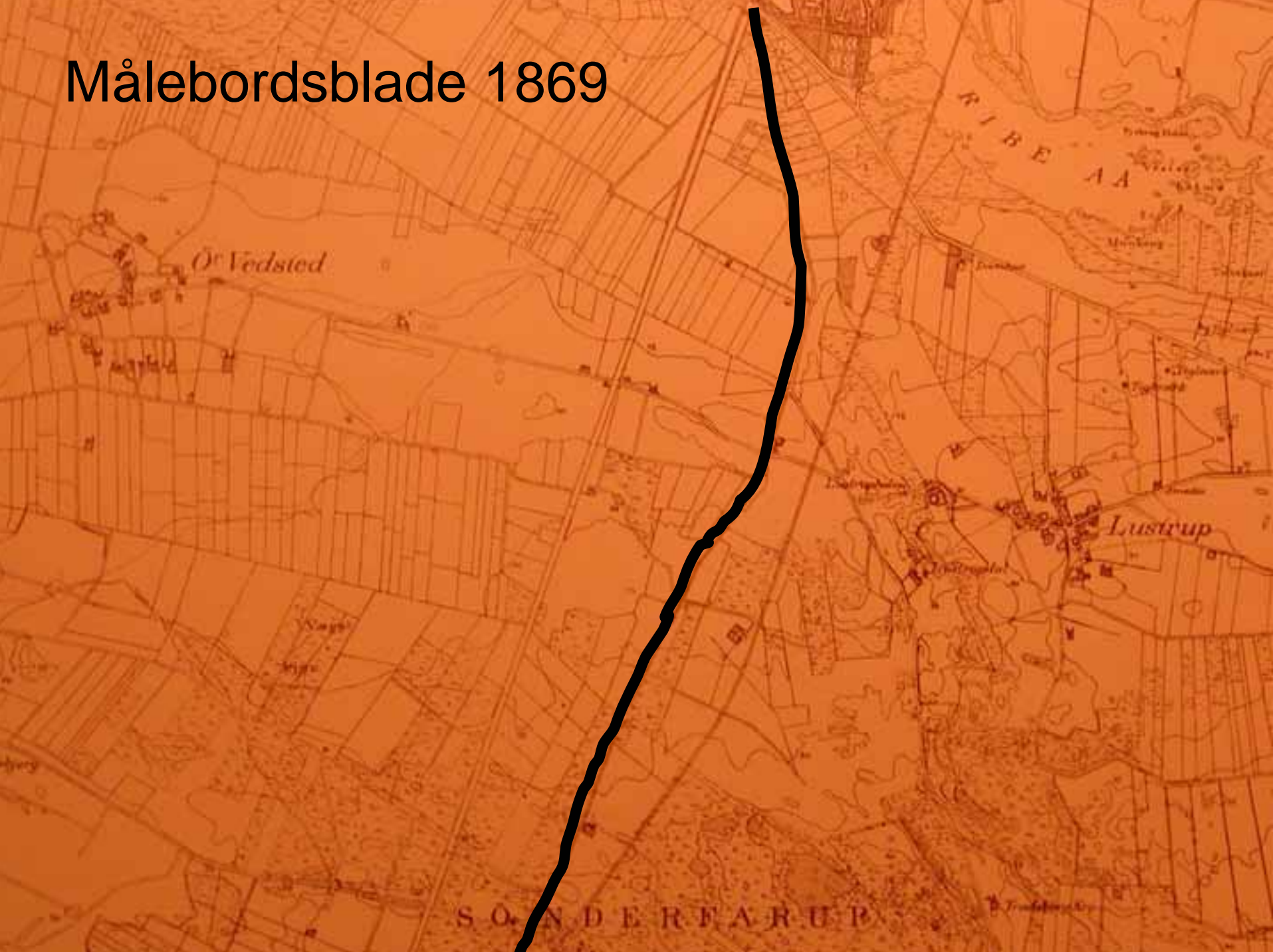
VSK

Målebordsblade 1869

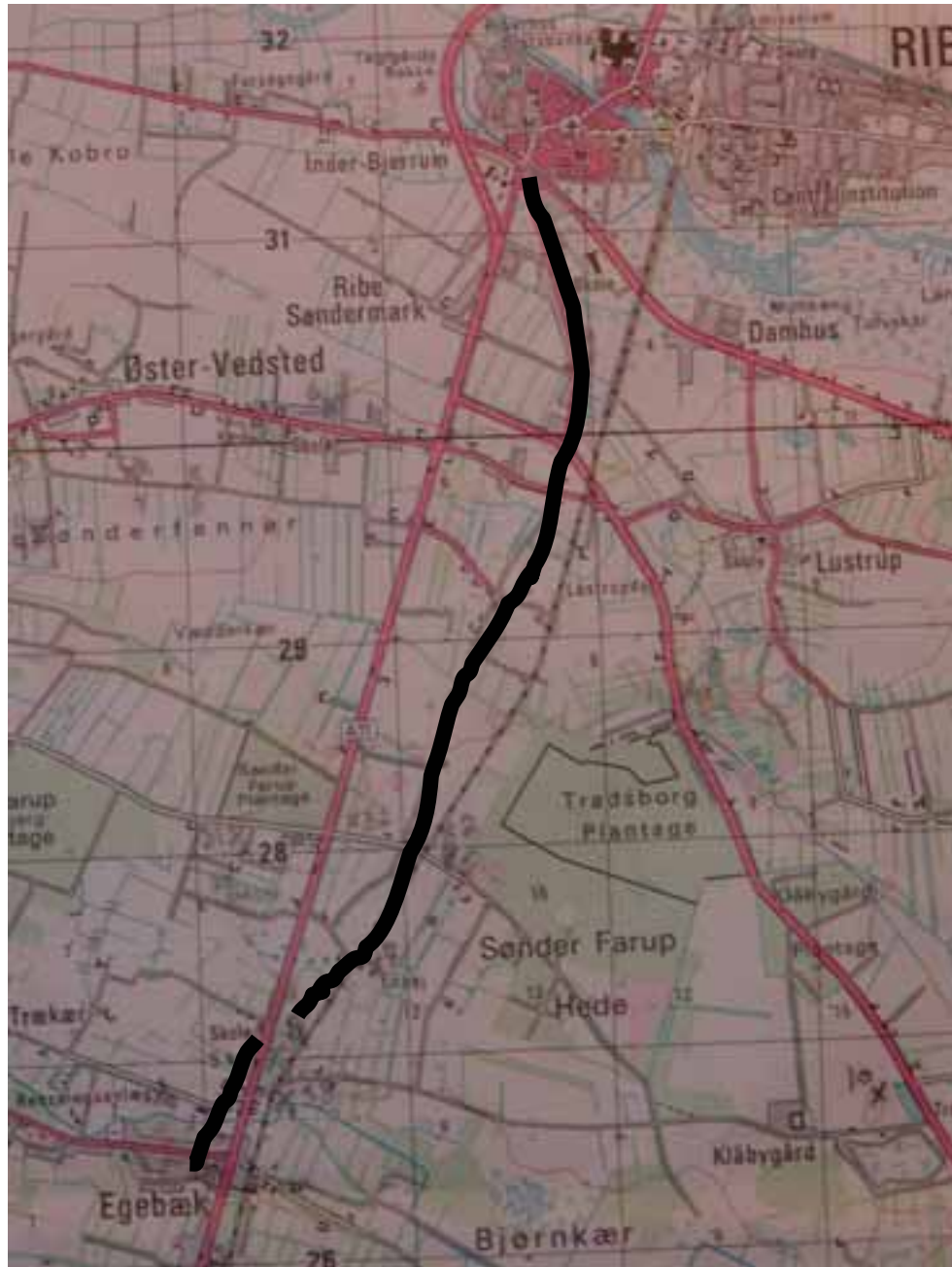
1869

S Ö N D E R F A R U P

H E D E

B J Ö R N K J E R

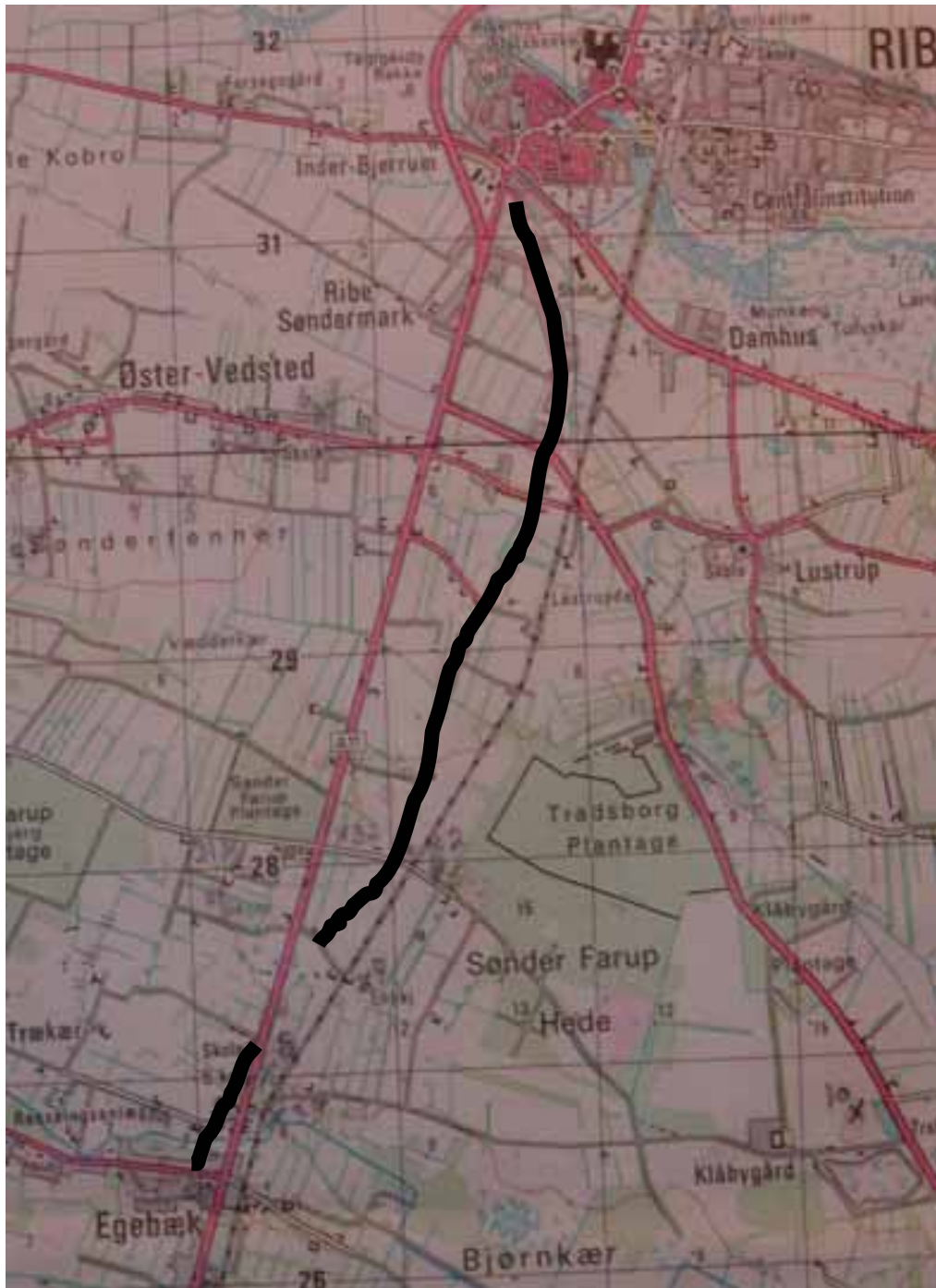

Mod syd

Mod nord

Mod syd

Mod
nord

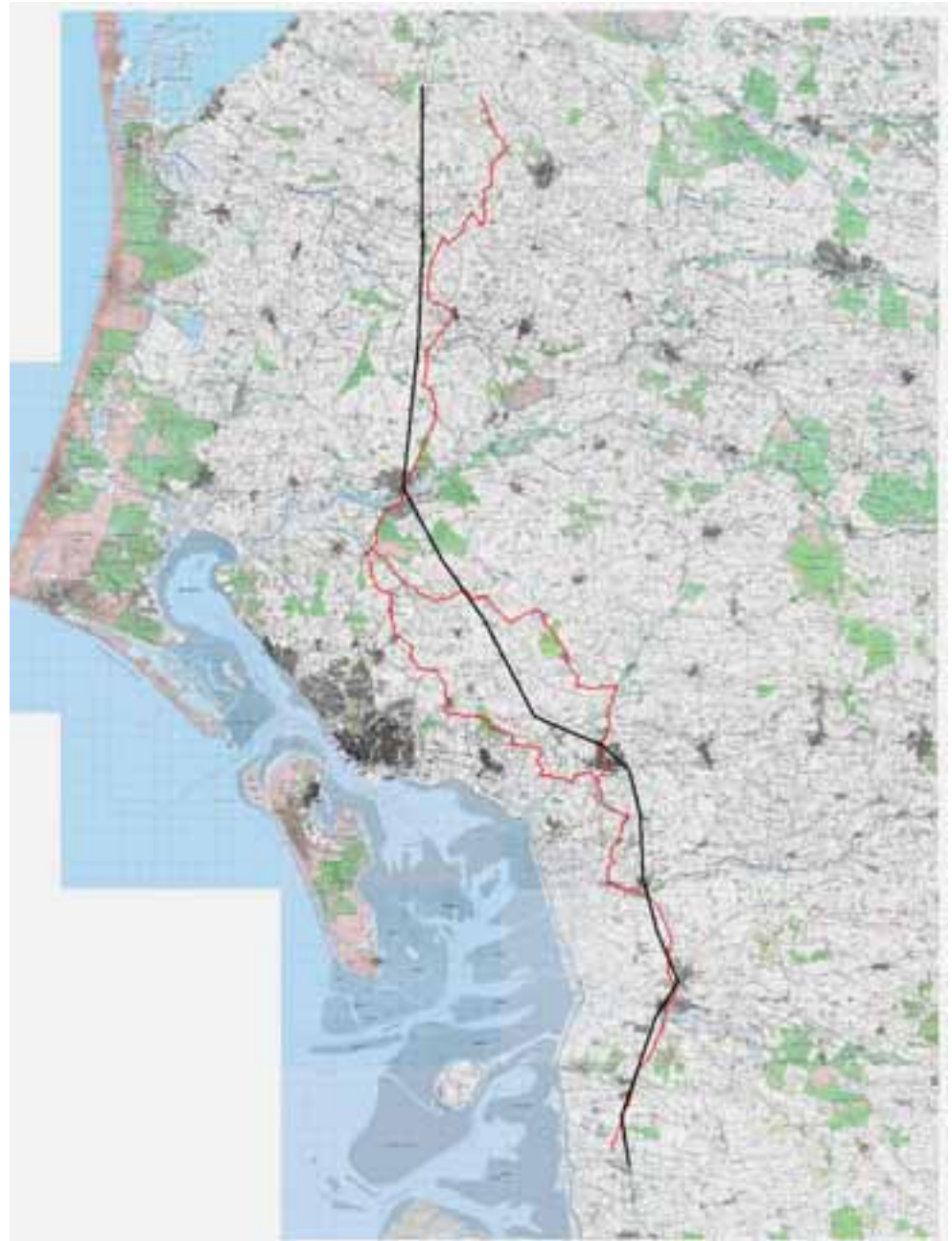

Mod nord

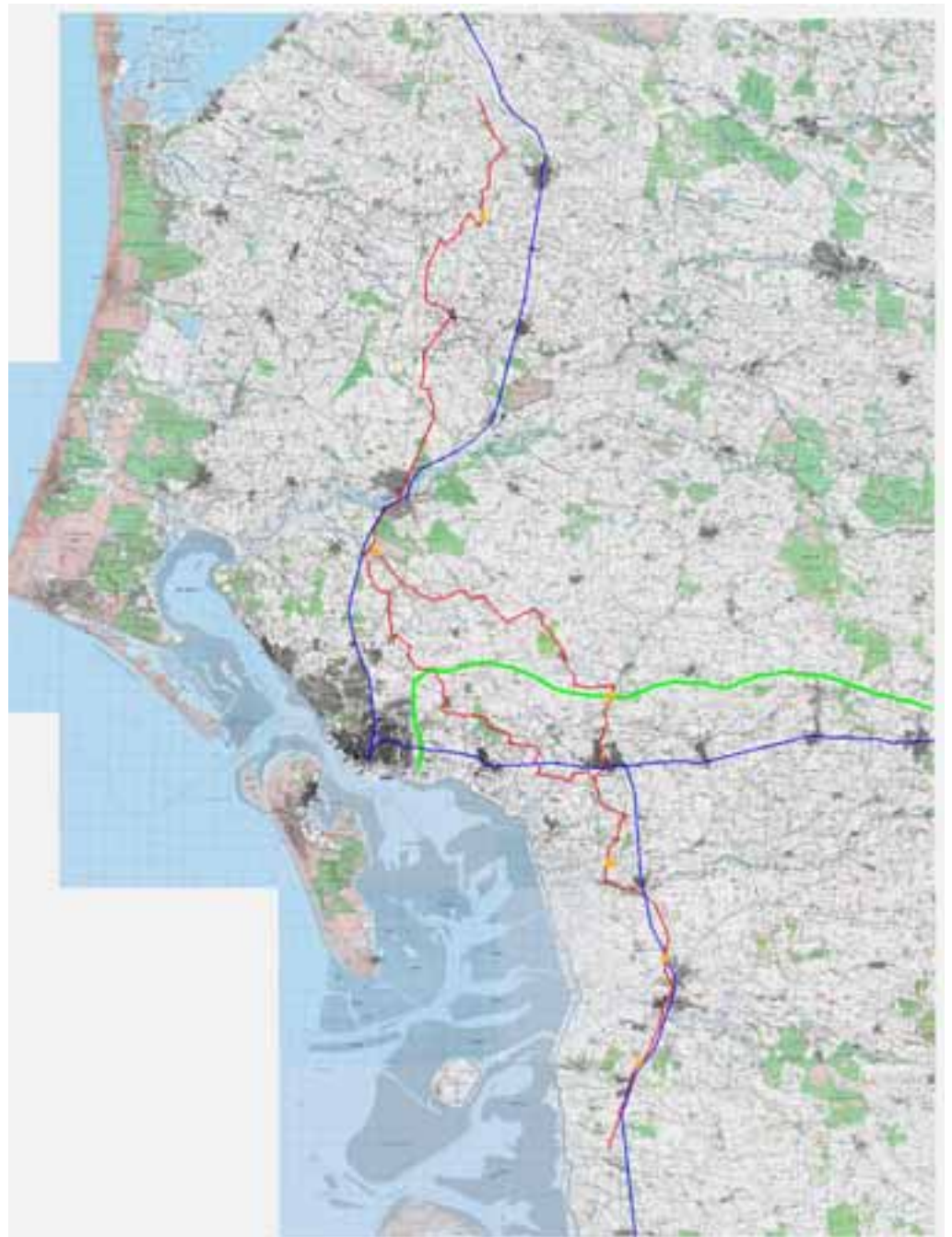

Drivvejen
som
vandresti
- tæt på A11

Problemer:

- lastbiler
- A11
- motorvej
- jernbaner
- landbrug

Kultur- og natur-elementer

Drivvejen

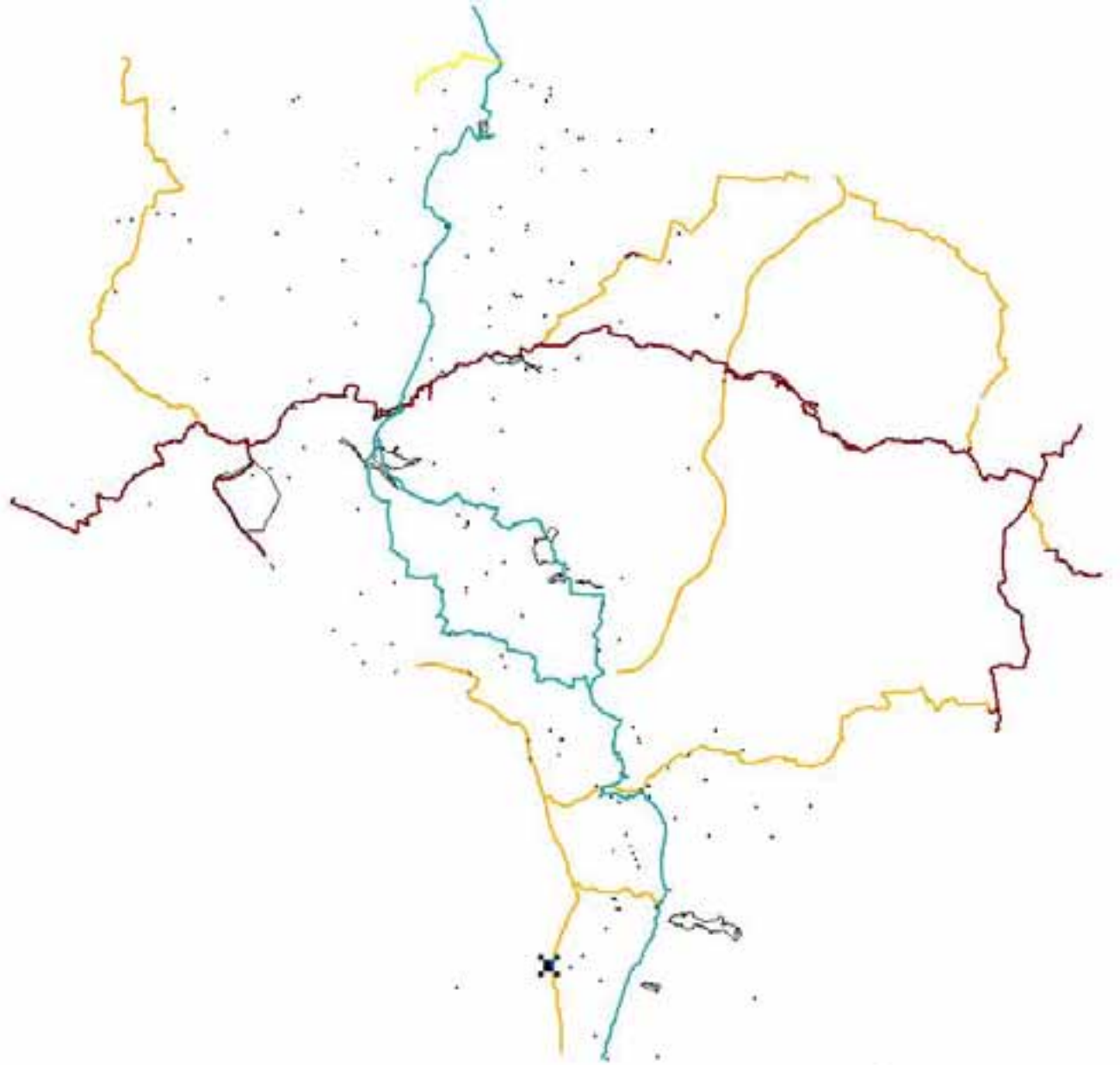

Sten- og jorddiger

Bevaringsværdigt kulturmiljø 2012

Nortrail_reg12.shp

- Arkæologi
- Bro/Vad/Spang
- Dyrefolde
- Fiskeri
- Galgehøje
- Grøfter
- Havne/Landingspladser
- Hoved- og større gårde
- Kilder
- Kirker
- Kroer
- Landskab
- Milepæle
- Møller
- Posthuse
- Stefnævne
- Runer
- Tingsteder
- Vejspor
- 2. verdenskrig
- Fauna
- Flora
- Sagn og gode historier
- Jydepotter
- Forskellige industri typer
- Moser - Vådområder
- Vandløb
- Skove
- Marsk
- Flyvesand - Klitter
- No Data

Kultur- og
natur-
elementer
samt
andre stier
ved
Drivvejen

Formidling af dette: Tre niveauer

1. Brochurer med overordnet rutebeskrivelse samt vigtigste natur- og kulturelementer
2. Skilte på ruten ved vigtigste natur- og kulturelementer
3. Internettet med artikler, detaljeret rutebeskrivelse – parat til udprintning og evt. download via GPS og mobiltelefon

HVORDAN?

- Lodsejerkontakter (Landboret, enkeltvis)
- Lokal involvering (lokalarkiver, engagerede enkeltpersoner)
- Vandrelaug
- Turistorganisationer
- National og international koordinering og samling af PR-midler

Endemål:

Muligvis en vandresti med
lokal stolthed over at bo i området
+ erhvervsudvikling
+ kendskab til og formidling af
natur- og kulturelementer